

УДК 821.161.2Стефаник

DOI: 10.31471/2304-7402-2022-16(63)-148-157

**СЕМЕН, КИРИЛО ТА ЮРІЙ СТЕФАНИКИ
В РОДИННОМУ ЕПІСТОЛЯРІЇ****Марія Грицюк**

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
e-mail: mariia.grytsiuk@pnu.edu.ua*

Письменницькі листування становлять значну та цінну частину вивчення літературознавства, розкриваючи життєві та творчі портрети письменників і представників їхніх родин, таким чином розширюючи та предметно увиразнюючи горизонти досліджень українського літературного процесу. У запропонованій статті маємо за мету частково висвітлити творчу, громадянську й культурно-просвітницьку діяльність трьох синів Василя Стефаника – Семена, Кирила та Юрія, виведену на основі родинного листування батька й синів, трьох братів один з одним (а також листування з іншими родичами, тогочасними літературними, культурними, громадськими й релігійними діячами, друзями), архівних матеріалів, літературознавчих і краєзнавчих праць, спогадів; розглянуто листи Василя Стефаника різних періодів, у яких автор згадує своїх синів, проаналізовано образ Стефаника-батька та портрети його синів за допомогою біографічного, історичного та психологічного підходів до вивчення питання, що становить дослідницьку методу.

Як результат, продемонстровано унікальність епістолярної спадщини родини Василя Стефаника та особливості взаємин і спілкування Стефаника-батька і Стефаників-синів, а також синів один з одним, розкрито особливості характерів та основні віхи життя Семена, Кирила та Юрія Стефаників (в цьому і полягає практична цінність і новизна представленого дослідження), доведено значимість родинного листування Стефаників у загальноукраїнському контексті та необхідність і перспективу дослідження літературознавчої, громадянської та культурно-просвітницької спадщини Семена, Кирила та Юрія Стефаників зокрема.

Ключові слова: Стефаник, сини, епістолярій, династія, література.

Унікальна роль родинних листувань ніколи не втратить своєї актуальності під час вивчення будь-якої галузі знань, бо людські взаємини завжди становлять ту частину життя, що підсилює й мотивує професійні

успіхи і визначає тяглість зв'язків між прийдешніми та минулими поколіннями, визначаючи, у такий спосіб, екзистенційну тривалість, історичну стійкість або завмирання роду. На сьогодні літературознавцями відновлено й збережено чимало письменницьких родинних листувань, однак, відкриття архівів, постійні збагачення наукових та епістолярних сховищ свіжими матеріалами дають невичерпний і продуктивний потенціал для нових наукових студій, одним з яких є родинний епістолярій Стефаніків. За висловом М. Коцюбинської, «листи як неповторні творчі прояви потребують пильної уваги, нових підходів, нового інструментарію аналізу, заслуговують на окрему жанрову «нішу» в мистецькому добробку людства. Не лише як матеріал для характеристики автора, епохи, духовного середовища, а як самостійне художнє явище особливого роду, як специфічний мистецький феномен. Адже ця форма криє в собі безліч специфічних можливостей художньої виразності і навіть переваг порівняно як з безпосередньою бесідою «наяву», так і з власне художньою творчістю» [7, с. 184].

Листування представників родини Стефаніків, без перебільшення, – особливе. Воно відкриває не тільки феномен постаті Василя Стефаніка (його епістолярна й літературно-художня творчість невіддільні, вони становлять органічне мистецьке ціле: «*Моя література – в моїх листах*») для України та світу, повноту літературного, культурно-мистецького, громадського й суспільно-побутового становища того часу, але й розгортає неосяжні грані людського життя, сповненого любові, сподівань, розпачу й випробувань, є «тестом на культуру спілкування із сучасниками і нащадками. Такий собі своєрідний тест на мистецьку справжність. Не кожен з літераторів витримує його» [2, с. 182].

У цій статті зосередимо увагу на постатях Семена, Кирила та Юрія Стефаніків на основі родинного епістолярію, спогадів, публікацій, окремих згадок. На початку 30-х років, вже будучи знесиленим, Василь Стефанік у розмові із синами звернув їхню увагу на важливості збереження свого епістолярного архіву, вказавши їм спеціально місце, де ті листи зберігалися [7, с. 192]. Культ листування у родині Стефаніків був, цього батько навчив і своїх синів. Сини, поза межами батьківського дому, й по смерті батька завжди дбали про те, щоб отримати вістку один від одного й не втратити культури родинного спілкування, прищепленої батьком (згадується, коли Юрій Стефанік приїхав до Едмонтону, на нього вже чекала вже ціла пачка листів з дому і він щотижня надсилав листи у рідний Русів). Листи Стефаніків виходить далеко за межі приватної, дружньої чи робочої кореспонденції. В них сконденсовано неабиякий літературний, культурний, громадський, і, що найголовніше, родинний потенціал.

Як відомо, у Василя Стефаника було три сини. Найстарший – Семен, середульший – Кирило і наймолодший – Юрко (*«Всі три сини ввічливі, гожі й рослі. Наймолодший Юрко є цілком подібний з вигляду й рухів до батька»* [3, с. 434]). Доля кожного наслідника великого генія Василя Стефаника склалась по-різному: по-своєму цікаво й по-своєму трагічно, однак усі троє синів у міру свого хисту й можливостей отримали гідний статус і визнання у суспільстві, витримуючи нитку нерозривного родового зв'язку, таким чином розширюючи контекст розвитку й збагачення цінної та неповторної української династії – Стефаників. Кожен син Василя Стефаника характерно успадкував від батька різне (неодно-разово, згадуючи про синів, було надано влучні характеристики кожному: Семен – гордий, Кирило – добрий, Юрко – найрозумніший) й обрав різний життєвий шлях для реалізації свого потенціалу, та беззаперечним буде той факт, що саме в родинному колі сини перейняли від предків глибоку любов до батька, родини, до народу, нації, повагу до родової пам'яті, сімейних традицій, тією чи іншою мірою продовжуючи й примножуючи Стефаниковий простір.

Любов Василя Стефаника до синів і синів до батька – унікальна, аналогів подібних відносин важко знайти в класичній українській літературі, ще важче – в сучасній. Про це згадує Євген Баран у виданні «3 «Книги живих»: *«...Такої синівської любові до тата, як в Стефаників, я не зустрічав у жодній письменницькій родині минулого і сучасного. Усі три сини Стефаника – Семен (1904-1981), Кирило (1908-1987) і Юрій (1909-1985) ладні були своє серце віддати татові, аби Він був з ними стільки, скільки сам захотів; «Ви держіться міцно, чекайте на мене і знайте, що цілий світ може кинути на Вас каменем, а ми – Ваші сини – все будемо з Вами і Ваші»* [2, с. 62]. Любов і справді заступала Стефаникові всі інші почуття, особливо у стосунку до синів. Вацлав Морачевський згадував: *«Любов Стефаника поблажлива, сліпа... Стефаник любить, як лише сильні спроможні любити»* [3, с. 36]. Такою ж любов'ю сини обдаровували батька, про що свідчать їх численні листи та спогади: *«Щасливі діти, коли їх любить тато, щасливий тато, коли його люблять діти. Ми за ним пропадали не як за Стефаником по назвиську, а як за опікуном. Ми мали крила, де ховатися під ним. Такі м'які і теплі, а тепер нема. Хата наша, як горобець – нема того господаря, який паном у ній був. Я був щасливим, коли дивився на татові очі. А тепер на ті очі смерть долоню поклала. Пам'ять про тата вічна в нас, трьох синів»* (з листа Кирила Стефаника, 12.02.1937 р.).

Усі свої зусилля батько спрямовував на те, щоб сини стали справжніми людьми, завжди в них вірив і був прикладом: *«Я не можу дозволити, щоби Петрушевич чи Донцов залізли між мене і мої діти. Для мене тепер справа ясна, або мої сини будуть вдоволені тією ідеологією,*

яка є в мене в хаті, або я уступлюся з тієї хати і піду в монастир. Я не можу допустити, щоби я не мав віри у своїх дітих – як нема віри, то розійдемося» (20 жовтня 1928 р., Русів) [10], піклувався про те, щоб діти мали добру освіту, роботу і ні в чому не мали потреби: «Доношу Вам дальше, що маю між своїми синами двох правників, а то найстаршого Семена, який кінчить цього року права в осені через те спізнився, що перебув перед місяцем п'ятнистий тиф. Оба вони керувались на адвокатів, то тепер Ви знаєте, що там тяжко. Третій мій син, середуций Кирило скінчив торговельну школу і або лишиться на моім невеличкім господарстві в Русові або перейде до фабрики паперців «Будучність» в Тернополі. Всі три насиділися, як тепер звичай, по Криміналах. Просити Вас хочу, чи не могли би Ви наймолодшого Юрка перетягнути до нотаріату або прийняти його, як урядовця до своєї Канцелярії» (лист до М. Мочульського від 18.06. 1934 р.) [10].

Найбільш болісним випробування для батька став арешт синів 1927 року, що навчалися на той час у Коломийській гімназії. Середовище ополеченого владою на той час міста робило усе для того, аби знищувати будь-які прояви активної проукраїнської позиції (сини Василя Стефаника як гімназисти на той час були учасниками Української військової організації). Це арешт став Василя Стефаника неабияким випробуванням¹. Спочатку сподівався, що через свої зв'язки й впливи зможе швидко вирвати їх з тюрми. Проте не допоміг навіть Вацлав Морачевський. Стефаник на очах постарів. Коли зустрічався з матерями інших арештованих, говорив: – Яке щастя, що мої хлопці не мають уже матері! [5]. Стефаник ладен був віддати усе, аби синів випустили на волю, звертаючись до всіх можливих знайомих: *«як можеш, то пришли мені хоч 200 зл., бо не маю чим оплатити діти. Розумію, що я надто тебе визискую, та зараз по виборах (як не прийдуть з Укр[аїни] гроші) я продаю поле і гроші віддам (лист до Л. Бачинського, 13.02.1928). [10, с. 407].*

Виховані у повазі до традицій, родини й батьківського дому, хлопці змалку були відкриті на добро, кожному з них притаманна щирість та непідробна людська приязнь, яка супроводжувала їх з дитячих років. Після смерті матері (*«Моя жінка Ольга – найбільший мій приятель і мати*

---

¹ Тут йдеться про судову справу під назвою «Процес 15» (20 вересня 1927 року разом з іншими учнями Коломийської гімназії були заарештовані сини Кирило та Юрій, ще раніше у Львові був заарештований Семен до таємної націоналістичної організації, метою якої, як писалось у звинувачувальних актах, було «приєднати неподільну частину держави – Східну Малопольщу – до Радянського Союзу». Сини як члени таємної організації мали провести «дротову» акцію, тобто зруйнувати зв'язок між Снятином та Львовом. «Серед обвинувачених, – повідомляло «Діло» № 162 за 1928 рік, – є такі, що мають 16-17 літ, найстарші – мають по 20 літ»). У першій половині травня 1928 року суд їх звільнив, але позбавив права вчитися в державних середніх школах Польщі. [5].

трьох моїх синів: Семена, Кирила і Юрка») хлопчиками опікувалась тітка Олена Плешкан. Батько був безперечним авторитетом у вирішенні всіх питань, навчив дітей порядку, вдячності й відповідальності. Життя родини було скромним на ужитки й матеріальні статки, але сповнене любові, віри й поваги один до одного. Дітей не переслідувала тінь батька¹, бо кожен обрав власний шлях і сповна утвердив себе у світі.

Про Семена Стефаника (1904-1981) батько згадує у листі до майбутньої дружини Ольги Гаморак 1903 року, виявляючи інтерес: *«І дитина тота мене цікавить, і спокою не дає. Чи здорова буде? Чи розумна? Ех, коби я єї міг зараз побачити? Або єї, або Вас. Але Ви робіть, як Вам ліпше? Як можете без всяких трудностей приїхати, то було би добре, а як ні, то також добре»* (лист до О. Гаморак, 1903 р.). Такі сподівання виявились оптимістичними, Семен ріс здібним і розвиненим хлопцем, успішно навчаючись, опікуючись молодшими братами: 3 років навчання це вже помітно: він навчається краще від братів, згадує Юрій Стефаник у листі до батька. *«Страшно мені прикро, що маю таке зле свідоцтво, бо аж сім двійок мені дали. Не гнівайтеся на мене Тату, бо тут не лише моя вина, але і професори мене скривдили дуже. З німецької, історії, географії, українського і греки дали мені незаслужено. Розенталь каже, що скривдив мене. Кирило має двійку з математики, а Семен має добре свідоцтво. Я на другий піврік буду старатися всьо поправити. Чередарчук під'юдив професорів, аби мені дали двійку, бо він є підкупний»* [11], любив змалку бути в ділі й займатись справою: *«Ми здорові, переколядували і нагадували Вас. Діти здорові, «Семен зіритований (знервований), що сидить дома» (до Й. Шимоновича, 1927) [10, с. 407], гостро виступав проти несправедливості: «Семен напав як бандит, ще з одним бандитом на редактора «Діла». Про це я дізнався з «Діла» в минушу середу. Я вже не годен терпіти шкандалам, які мої синки мені роблять. Молодших двох оправдую їх молодістю, але Семена оправдати я не годен. Хто єму диктував той напад і які мотиви?»* (лист до Ю. Морачевського від 20 жовтня 1928) [10, с. 453].

Лариса Крушельницька згадує про найстаршого сина Василя Стефаника Семена так: *«То була справжня інтелігентність, непересічні знання, вміння поводитися з людьми і здоровий дотеп, а найважливіше – свідомість обов'язку стосовно своїх людей».* Родові риси Стефаників проявилися у твердості характеру (успадкованого від діда Семена), освіченості, толерантності й відповідальності, *«а що до можливостей самого Семена, то він годився на все – на мера і на прем'єра, на сенатора і губернатора, депутата і лауреата. Він майже у всіх цих іпостасях*

¹ *«Нещасні ви! Ціле своє життя будете в моїй тіні, ціле життя будете моїми синами»* – слова, з якими Стефаник звернувся до своїх синів.

(крім мера і лауреата) і побував... І не згірше!». Однак доля Семена склалась трагічно. Його сучасники наголошували, що не був він щасливим, високі посади не принесли йому душевного затишку: життя в тоталітарному світі, рання смерть дружини, розлуки з рідними, а відтак самотність стали фатальними для Семена.

Семен Стефаник, перебуваючи на керівних політичних посадах, ніколи не був осторонь літературного й культурного життя. Культ Стефаника-літератора виховав повагу не тільки до родинних, але й літературних традицій. Саме Семенові Стефанику Марко Черемшина заповідає власну бібліотеку, літературну спадщину й авторські права: *«В тестаменті Марка Черемшини стоїть, що мій син Семен Стефаник є власником його бібліотеки і вської спадщини літературної»* (13 травня, 1927); *«Мій син Семен одержав право власності від Черемшини на весь його літературний дорібок»* (20 травня 1927); *«В імені мого сина Семена Стефаника, студента прав у Львові, який є спадкоємцем літературного спадку по Іванові Семанюкові, дозволяю Вам друкувати збірку творів І.Семанюка. Ані мійому синові, ані мені ніколи не прийшло би у гадку заперечувати волі мійого приятеля»* (до М. Зерова, 12 грудня 1927) [10].

Зі спогадів Стефаникових нащадків, Кирило Стефаник (1908-1987) мав світлий розум, був інтелігентною, скромною людиною, до якої селяни приходили за допомогою і порадою, був надзвичайно добрим, тактовним. Степан Крижанівський назвав його «сільським Стефаником» через кремену поставу, зовнішню простоту й відкритість. Він мав м'який характер: *«Кирило зачинає бути звичайнов дитинов, вже хоче аби го носити, богато вже не спит і взагалі зачинає докучати, як кожна звичайна дитина. Семенко здоровий. Він на Вас не нарікає, лиш все рано питається «чи тато вже приїхали». Взагалі він є дуже м'який і лиш в першій хвили опирається, а потім майже все пристає на то, що єму ся каже...»*. Кирило, як і батько, дуже любив дітей (*«Його серце м'яке, наче віск на сонці. Нікому нічого не відмовить ніколи і кожному спішить з поміччю та радою»*). Кирило Васильович робив усе для того, щоб кожна русівська дитина одержана середню освіту, продовжувала навчатися і здобувати освіту далі. Сам Кирило Стефаник тримав торговельну освіту, однак не завершив у зв'язку з хворобою батька. З 1930-року він залишається в Русові з ним: *«Стефаник тишився, що його син добре газдує, хоча сам ще не випускав керми з рук»*, – згадує В. Костащук і сам Василь Стефаник у одному з листів до Андрея Шептицького: *«Його, себто Кирила, я лишаю на господарстві і він увесь мій маєток по мені»*.

Після відкриття у 1941 році Літературно-меморіального музею письменника, став його першим директором (посмертно), завжди відповідально ставився до своєї роботи, оберігаючи батькову спадщину. Співкування Кирила Стефаника як директора музею з видатними культурними й

науковими діячами того часу дало змогу значно розширити коло науковців, що зацікавились творчістю Василя Стефаника та його нащадків. Хоча Кирило й не став літератором, проте виявляв щирий інтерес до літератури, фрагменти листів і спогадів дають змогу говорити про лаконічність, деталізацію, влучність та образність письма, що за певних інших умов, цілком ймовірно могла б перерости й щось більше, однак вроджені здібності Кирила, за висловом брата Юрія, *«втопило русівське болото»*.

Юрій Стефаник (1909 - 1985) упродовж всього життя мріяв про вільну Україну і повернення до рідного дому, однак доля розпорядилась по-іншому. Юрій Стефаник – перший науковець-стефаникознавець, що в основу своїх розвідок про батька поставив епістолярій Василя Стефаника, звернувши увагу на їх зв'язок з творчістю: *«Листи Стефаника носять на собі той самий трагічно-оптимістичний характер, що і його новелі. Нема там песимізму, проти якого він ціле життя так гостро відгризався. Бо песимістом він не був навіть у такому значенні, коли за песиміста вважати людину, що гостро відчуває проминальність життя і любить його так міцно, що аж не годна жити»*¹, спричинивши таким дебютом хвилю подібних досліджень, вибудованих на вислові *«Моя література в моїх листах»*. Юрко успадкував від батька літературний хист, у них з Василем Стефаником була особлива близькість. Це перший і найавторитетніший біограф покутського генія, праці якого повинні стати точкою відліку у питаннях вивчення стефаникознавства.

Між Василем Стефаником та його наймолодшим сином Юрієм був особливий зв'язок: саме він перейняв літературну обдарованість від батька, але обрав шлях не письменницький, а літературознавчий, таким чином, проклавши собі власну професійну дорогу й спростувавши батькові застереження. Дослідники неодноразово звертали увагу на особливу прихильність батька до наймолодшого сина та їх світоглядну подібність: *«Між батьком і сином Юрієм були певні подібності. Батько студіював медицину, але ніколи її не практикував. Увійшов в українську літературу як великий письменник-новеліст. Юрій Васильович закінчив правничий факультет, але ніколи не практикував право. І також увійшов в історію української літератури як визначний критик, дослідник»* [11]. Коли Юрко дитинстві захворів на тиф, *«батько майже нічого не їв, вночі не спав, щогодини міряв пульс хворого і приказував: «Я того не годен перебути, коли Юрко помре, я не хочу жити. Мені так само тяжко переносити його слабкість, як йому»*. Таким він був татом», – згадував Кирило.

Проте найбільш болісним родинним спогадом для Стефаника-батька ти сина Юрія стали його проводи до Канади. Мабуть, вже тоді і

---

¹ Таку ж вітаїстичну концепцію життя й творчості сповідував і сам Юрій Стефаник, про що свідчить його багатий епістолярій.

батько і син розуміли, що бачать один одного востаннє. Прощаючись, Стефаник дав батьківську настанову, що стала для Юрія життєвим кредо: *«Будь щасливий і чесний...»*. До того ж, про Юрія згадують як чоловіка лагідного, чуйного й скромного, який рідко, як і батько, виступав чи промовляв прилюдно.

Після дороги у вічність Василя Стефаника сини написали те, що потребує не так коментування, як відчуття й розуміння глибини любові дітей до батька й батька до дітей. Особливо гостро зреагував на смерть батька Юрій Стефаник, будучи в еміграції: *«Тато все хотіли вмирати, без муки, без довгих клопотів, що і сповнилося...»* (Лист Юрія Стефаника до Кирила Стефаника, Едмонтон, 3 липня 1968); *«Він (тато) був такий великий і сильний, що коли подумаю про те, що його нема, то здається мені, що Бог помер на світі. Його смерть переконала мене про те, що я мушу вмирати. А тепер чую себе так, як людина отицю втратила зір і в темноті шукає дороги...»* (Лист Юрія Стефаника до Олени Плешкан, Едмонтон, 33 лютого 1972); *«Одержав Твого листа, прочитав, пішов у кут, щоб ні жінка, ні діти не бачили, і тяжко заплакав. Семен – довгі роки не бачений, як і Ти, все був мені заступником нашого Тата на землі цій, все в даліні стояла Його могутня постать. А тепер Його, як найвищого дуба у лісі, валять тяжкі вітри. Мені чомусь постійно здавалося, що прийде така щаслива хвилинка, що ми всі три сядемо собі коло прадідного дубового стола в ідальні нашої русівської хати, що коло нас зберуться тіні померлих, що тінь нашого Тата сяде на почесному місці, і ми знову відновимо невмирущі зв'язки нашого роду і народу. Я все ще вірю, що так буде, і прошу Тебе переказати це Семенові.»* (лист Юрія Стефаника до Кирила Стефаника, Едмонтон, від 3 липня 1968). Про смерть Юрієві сповістив Семен, який на той час проживав у Львові: *«..Смерть наступила год. 3.30 дня 7 грудня 1936 і якби ти був видів мене там то був бись спокійний. Лице було спокійне і добре, а на чолі була велика думка, а може навіть і радість...»* (Лист Семена Стефаника до Юрка Стефаника, 14.XII.1936, Львів); *Тато перейшли своїх сто гробів і сотий і перший був їх. І Ти і я і Кождий з нас мусить перейти своїх сто гробів і мусить замельдувати духом Тата, що свою дорогу добре перейшов, що сповнили всі надії, які Тато в нас покладали. Ти знаєш, що Тато в тебе вірили і мали в тобі великі надії і про це не забувай* (Лист Семена до Юрка від 1936 року). Бажання знову зібратись у сімейному колі й відновити родинні традиції після смерті Стефаника-батька стало лише для синів утопічною й нездійсненою мрією – сини тримались разом тільки силами батька до його смерті, а далі – своє життя, свої болі, своя дорога до безсмертя...

Література

1. Баран Є. «З «Книги живих». Місто НВ. 2021.С. 64.
2. Баран Є. Листи Юрія Стефаника: «Кожний мусить вийти на свою Голготу сам». *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2016. № 2. С. 182-187.
3. Василь Стефаник в європейській пресі 1899-1936 рр.: Антологія / [упоряд.: Василь Габор, Мар'яна Комариця, Лідія Сніцарчук]; НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства. Львів, 2021. 524 с.
4. Виноградник Т. Нащадки Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. 152 с.
5. Горак Р. Василь Стефаник. Біографія. Львів. Апріорі, 2020. 368 с.
6. Косташук В. Смерть Стефаника. *Новий час*. 1 грудня 1937р., с. 2-3.
7. Коцюбинська М. Листи і люди. Роздуми про епістолярну творчість. Київ. Дух і літера. 2009. 582 с.
8. Крижанівський С. Стефаникові сини. «Дзвін». № 4, 1994, с.130-136.
9. Погребенник В. Без цензурних купюр (Пам'яті синів Стефаника – Семена, Кирила, Юрка – присвячує автор) «Вітчизна», № 5, 1991 р., с. 149-165.
10. Стефаник В. Зібрання творів у 3-х томах у 4-х книгах. Т 1. Кн. 2. Листи / упорядкув. Є. Барана; примітки, післямова: Є. Барана. 2020. 600 с.; іл.
11. Стефаник Ю.: статті, рецензії, нариси/упорядн.: Є.М. Баран, М. С. Грицюк, передм. Є.М. Баран, М. С. Грицюк: Івано-Франківськ: Місто НВ, 2021. 780 с.

SEMEN, KYRYLO AND YURII STEFANYKS IN FAMILY EPISTLES**Mariia Hrytsiuk**

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University;
76000, Ivano-Frankivsk, Shevchenka St., 57;
e-mail:mariia.grytsiuk@pnu.edu.ua

*Writers' correspondence makes a significant and valuable part of literary studies, discovering life and creative portraits of writers and representatives of their families, thus expanding and objectively outlining the research horizons of the Ukrainian literary process. **The aim** of the proposed article is to partially highlight creative, public and cultural-enlightening activities of Vasyl Stefanyk's three sons – Semen, Kyrylo and Yurii, written on the basis of the family correspondence of the father and his sons, of three brothers with one another (as well as the correspondence with other relatives, literary, cultural, public and religious activists of that time, friends), of archival materials, works on literary criticism and country studies, recollections; there are*

*examined Vasyl Stefanyk's letters of different periods, where the author mentions his sons, the image of Stefanyk-father and his sons' portraits are analysed with the help of biographical, historical and psychological approaches to studying the issue, constituting **research methods**.*

*As a **result**, the uniqueness of the epistolary heritage of Vasyl Stefanyk's family and the peculiarity of relationships and communication of Stefanyk-father and Stefanyks-sons, as well as of the sons with one another are demonstrated, the peculiarities of characters and the main life milestones of Semen, Kyrylo and Yurii Stefanyks are revealed (this makes the **practical significance and novelty** of the presented research), the significance of Stefanyks' family correspondence in the all-Ukrainian context as well as the necessity and perspective of the research of the literary, public and cultural-enlightening heritage of Semen, Kyrylo and Yurii Stefanyks, in particular, are proved.*

***Key words:** Stefanyk, sons, epistles, dynasty, literature.*